

Nr 468

Av herr Danmans m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sparbanker, m. m.

I remissyttrandena över 1948 års sparbankssakkunnigas förslag till lag om sparbanker har frågan om sparbanks rätt att placera egna medel i fast egendom tagits upp till behandling av Landsorganisationen, Kooperativa förbundet och Svenska stadsförbundet, vilka samtliga anser att de regler som för närvarande gäller är alltför rigorösa.

Enligt 30 § i 1923 års lag äger sparbank ej rätt att förvärva annan fastighet än sådan som är avsedd för sparbanks inrymmande. Detta har helt naturligt från sparbankernas sida betraktats som en alltför restriktiv bestämmelse. Vid många tillfällen har också framförts önskemål om att sparbankerna skall få vidgade placeringsmöjligheter. 1923 års sparbankslags begränsningar föreslås emellertid i princip bibehållna av 1948 års sparbankssakkunniga liksom av Kungl. Maj:t i proposition 151 till årets riksdag.

1948 års sparbankssakkunniga framhåller i sin motivering, att »sparbank icke i vilken utsträckning som helst skall få förvärva fast egendom». Förvärv av fast egendom »i vilken utsträckning som helst» har emellertid aldrig diskuterats inom sparbanksvärlden. Det har tvärtom gällt en begränsad utvidgning av sparbankernas placeringsmöjligheter i exempelvis sådan utsträckning att sparbankerna skall äga rätt att, utöver de förvärv av fastighet som är avsedda för sparbanks inrymmande, placera sina egna fondmedel i fast egendom.

Sparbanksrörelsens målsättning är av utpräglat social karaktär. Det ligger därför helt i linje med sparbankernas syften att stödja egnahemsbildning och bostadsproduktion. Vidgade möjligheter till egna placeringar och frihet för sparbankerna att själva kunna laga initiativ på fastighetsmarknaden skulle utan tvekan bidra till att understryka sparbankernas allmännyttiga betydelse och utgöra ett stimulerande och socialt värdefullt komplement till sparbankernas nuvarande rörelse.

Drygt 80 procent av sparbankernas totala utlåning utgöres av bostadskrediter. Sparbankerna har i sin verksamhet ständig kontakt med frågor som rör fastighetsförvaltning: värdering av fastigheter, bedömning av byggnadsfrågor och en fortlöpande kontakt med utvecklingen på bostadsmarknaden hör nära samman med sparbankernas dagliga verksamhet. Sparban-

kerna bör därför vara väl ägnade att själva äga och förvalta fast egendom, i all synnerhet som försiktighet och stor förtrogenhet med de förhållanden som gäller för den egna orten präglar och alltid har präglat sparbankernas verksamhet. Det torde därför inte komma att medföra risker att ge sparbankerna större frihet inom det område det här är fråga om.

Sparbankernas fonder är främst till för att skapa trygghet åt sparbankernas insättare. Genom den penningvärdeförsämring som ägt rum under de senaste decennierna har emellertid, till följd av de placeringsbestämmelser som gällt, värdet av sparbankernas fonder i hög grad reducerats.¹

Fondernas utveckling från år 1935 i de svenska sparbankerna.

År	Fonder milj. kr.	Fonderna i % av insättarbehålln.	Fonderna omräknade efter levnadskostn.-index (Socialst. index med 1935 som basår)
1953	427,3	4,6	201,6
1950	400,6	5,3	238,5
1945	356,5	6,4	231,4
1940	338,6	9,1	275,2
1935	307,5	9,2	307,5

Det kan nämnas att värdet av sparbankernas egna fastigheter 1935 uppgick till 42,7 miljoner kronor; vid 1953 års utgång var motsvarande värde 77,3 miljoner kronor.

Försäkringsbolagen har numera rättighet att placera medel i fastigheter och aktier. Då sparbankerna liksom försäkringsinstitutionerna huvudsakligen förvaltar långfristigt kapital, måste det anses vara rimligt att även sparbankerna erhåller möjlighet att fritt placera egna fondmedel.

Tanken att bereda sparbankerna vidgade placeringsmöjligheter är aktuell på flera håll i utlandet. Så har det t. ex. i Nederländerna föreslagits att sparbankernas fonder, som — enligt vad som understrukits i argumenteringen för förslaget — ju har den dubbla uppgiften att garantera återbetalningen av insättarnas medel och att genom sin avkastning täcka en del av administrationskostnaderna, investeras i fast egendom eller aktier. I Schweiz utgjorde egna fastigheter vid slutet av 1953 ungefär 15 procent av sparbankernas placeringar. Det kan slutligen nämnas, att sparbankerna i staten New York numera har rätt att placera egna medel i gemensamma fastighetsföretag.

Ett medgivande i lagen för sparbankerna att — utöver de förvärv av fastighet som är avsedda för sparbanks inrymmande — intill ett belopp mot-

¹ Sparbankernas fonder uppgick 1935 till ett nominellt belopp av 307,5 miljoner kronor. Vid 1953 års utgång uppgick motsvarande belopp till 427 miljoner kronor. Omräknat i 1935 års penningvärde uppgår värdet av sparbankernas egna medel för närvarande till föga mer än 200 miljoner kronor.

svarande de egna fonderna förvärva fast egendom bör givetvis även innebära, att sparbankerna äger rätt att i motsvarande grad ingå som medlemmar i fastighetsföreningar och delägare i fastighetsbolag.

Då det gäller förvärv för belopp överstigande sparbankens fonder torde, i likhet med vad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen angående placeringen av Sparbankernas säkerhetskassas medel, huvudmännens beslut tillika böra vinna länsstyrelsens stadfästelse.

Under åberopande av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte medgiva sparbank rätt att — utöver de förvärv av fastighet som är avsedda för sparbanks inrymmande — förvärva fast egendom intill ett belopp motsvarande sparbanks egna fonder, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig lagtext.

Stockholm den 25 mars 1955

Einar Danmans

Carl Albert Anderson

Ebbe Ohlsson

Bernhard Näsgård

Hj. Weiland